

Maj 2025

Inför livslångt medborgarskap för svenska barn födda utomlands

Resolutionsmottagare

Justitiedepartementet

Justitieutskottet

Polismyndigheten

Skatteverket

Utrikesdepartementet

Problemformulering

Ett barn förvärvsar svenskt medborgarskap vid födseln om minst en förälder är svensk medborgare, i enlighet med medborgarskapslagen. Dock kan en svensk medborgare enligt 14 §¹ förlora sitt medborgarskap vid 22 års ålder om personen:

1. Är född utomlands,
2. Aldrig haft hemvist i Sverige, och
3. Inte vistats i Sverige under förhållanden som tyder på samhörighet med landet.

Detta innebär att svenska medborgare sedan födseln behandlas olika beroende på om barnet är fött i Sverige eller utomlands. Medan ett barn som föds i Sverige behåller sitt medborgarskap utan åtgärd, måste ett barn som föds utomlands ansöka om att få behålla det – trots att båda har förvärvat medborgarskapet vid födseln till en svensk förälder.

Syftet med regeln är att förhindra att svenskt medborgarskap går i arv i generationer utan faktisk anknytning till Sverige. Att vara barn till en svensk förälder bör i sig anses vara en stark form av anknytning. Att ungdomar födda utomlands måste ansöka om att få behålla sitt medborgarskap innebär därmed en ojämlig behandling av svenska medborgare utifrån födelseort.

För att undvika att förlora sitt svenska medborgarskap måste man ansöka om att få behålla det – tidigast efter 18-årsdagen men senast före 22-årsdagen.

¹ Sveriges riksdag, [2001], *Lag (2001:82) om svenskt medborgarskap*, Tillgänglig via: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-200182-om-svenskt-medborgarskap_sfs-2001-82.

Många av de berörda ungdomarna är dock inte medvetna om kravet på att ansöka om att behålla medborgarskapet före 22 års ålder, vilket kan leda till att de ovetandes förlorar sitt medborgarskap. Om medborgarskapet förloras krävs en komplicerad ansökningsprocess för att återfå det, bland annat permanent uppehållstillstånd i Sverige i fem år.

I den statliga utredningen *Skärpta krav för svenskt medborgarskap* (SOU 2025:1)² föreslås att tidsfristen för att ansöka om att få behålla svenskt medborgarskap tas bort. Det innebär att en person ska kunna ansöka om att behålla sitt medborgarskap även efter att ha fyllt 22 år. Syftet bakom förändringen är att bestämmelserna om förlust av svenskt medborgarskap ska vara förenliga med unionsrätten, där unionsmedborgarskapet har ett starkt skydd och inte får återkallas automatiskt utan en proportionalitetsbedömning.

I juli 2024 meddelade regeringen att man avser att informera berörda individer inför 22-årsdagen, för att de ska kunna tillvarata sina medborgerliga rättigheter.³ Ett problem är dock att det saknas ett specifikt register över svenska medborgare som har fötts och är bosatta utomlands. I praktiken sker kontakt med svenska myndigheter främst i samband med passansökningar, där berörda ungdomar vänder sig till svenska utlandsmyndigheter eller Polismyndigheten.

Sedan år 2000 tilldelas svenska barn födda utomlands ett samordningsnummer. Uppgifterna registreras i folkbokföringsdatabasen som således kan innehålla aktuella kontaktadresser – förutsatt att dessa har anmälts till Skatteverket. I viss utsträckning finns det därmed uppdaterade kontaktuppgifter till utlandssvenskar i folkbokföringsdatabasen. Detta lyfts i SOU 2025:1. Utredningen betonar dock att det inte går att förutsätta att alla berörda kan identifieras den vägen då det inte är säkert att alla ansöker om pass eller annan identitetshandling före 22 års ålder.

Lösningförslag

Svenskar i Världens grundinställning är att ett svenskt medborgarskap som förvärvats vid födseln ska gälla livet ut, utan krav på aktiv ansökan om att behålla det. Svenska barn födda utomlands bör ha samma rätt till ett livslångt medborgarskap som barn födda i Sverige.

Kravet på att ansöka om att behålla sitt medborgarskap före 22-års ålder kan leda till att unga svenskar ovetandes blir av med det svenska medborgarskapet. Svenskar i Världen

² Regeringen, [2025], *SOU 2025:1 – Skärpta krav för svenskt medborgarskap*, Tillgänglig via: <https://www.regeringen.se/contentassets/98678c2a40d64ccd9f16e6017923bbce/sou-20251-skarpta-krav-for-svenskt-medborgarskap.pdf>

³ Svenskar i Världen, [2024], *Breaking News: Påminnelse om att behålla medborgarskap ska gå ut innan 22-årsdagen*, Tillgänglig via: <https://www.sviv.se/blog/2024/07/breaking-news-paminnelse-om-att-behalla-medborgarskap-ska-ga-ut-innan-22-arsdagen/>

välkomnar därför förslaget i SOU 2025:1 om att slopa tidsfristen för att ansöka om att få behålla sitt svenska medborgarskap som ett steg i rätt riktning.

Så länge dagens regler kvarstår är det dock avgörande att informationen når fram till de ungdomar som berörs. För att minska risken för ofrivillig förlust av medborgarskap föreslår Svenskar i Världen följande insatser:

- Passmyndigheterna måste säkerställa att tydlig och skriftlig information ges i samband med passansökan under senare delen av tonåren till svenska medborgare med samordningsnummer.
- Se över möjligheten för Skatteverket att i god tid skicka information till ungdomarna och deras föräldrar baserat på den kontaktinformation myndigheten förfogar över via folkbokföringsdatabasen.